Geldrop-Mierlo

Raadsvoorstel

Onderwerp
Verordening waterberging 2023 Geldrop-Mierlo

Beslispunten
1. Kennis te nemen van de consultatienotitie en de inspraaknotitie voor de ontwerpverordening Waterberging 2023;
2. De Verordening Waterberging 2023 Geldrop-Mierlo vast te stellen.

Inleiding
Op 26 september 2022 heeft uw raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2027 (GRP) vastgesteld. Hierin is het beleid ten aanzien van de riolering geformuleerd. In dit GRP zijn beleidsregels geformuleerd om te komen tot een klimaatbestendig watersysteem. Eén van de beleidsregels betreft de realisatie van hemelwaterberging bij nieuw- her- of aanbouw.

De beleidsregel moet worden uitgewerkt in een algemeen verbindend voorschrift (verordening) om het beleid rechtsgeldig te kunnen uitvoeren.

Eerdere besluitvorming
Vaststelling GRP, 22 september 2022.
Vaststelling Klimaatadaptatieplan, 6 februari 2023

Wat willen we bereiken
Het duurzaam omgaan met hemel- en grondwater. Het tegengaan van overbelasting van het gemeentelijk rioolstelsel en daarmee het tegengaan van wateroverlast. Het tegengaan van verdroging.

Argumenten
1.1 In de verordening zijn de zienswijzen verwerkt
In het voorjaar van 2023 hebben we in een openbare consultatie zienswijzen opgehaald over een eerste ontwerpverordening. Deze eerste ontwerpverordening was vrij uitgebreid van opzet. We ontvingen een aardig en waardevol palet aan reacties die zijn opgenomen in de consultatienotitie. Op grond van de bij de consultatie opgedane inzichten is de verordening aangepast tot de vorm die zij nu heeft. Deze tweede ontwerpverordening heeft in de afgelopen maanden ter visie gelegen. In die periode zijn enkele nieuwe zienswijzen ingediend. Daarvoor is bijgaande inspraaknotitie opgesteld. Deze hebben niet geleid tot wijziging van de ontwerpverordening.

2.1 De verordening is een uitwerking van al vastgesteld beleid
In het GRP is het beleid omtrent de regenwaterberging al vastgelegd. Om het beleid van het GRP te kunnen uitvoeren is een algemeen verbindend voorschrift (verordening) noodzakelijk. De verordening omvat niet meer of minder regels dan in het GRP zijn opgenomen. De nu voorliggende ontwerpverordening betreft dus een uitwerking van al vastgesteld beleid.

2.2 Dit draagt bij aan de bestrijding van regenwateroverlast
Tot nu toe hebben we vooral financiële middelen ingezet bij de bestrijding van regenwateroverlast. Maar dit zal nooit voldoende zijn als we niet anders omgaan met regenwater. Een klimaatbestendige en duurzame verwerking van hemelwater is niet volledig afgedekt met de huidige beschikbare regelgeving vanuit Rijk (waaronder ook de Omgevingswet), provincie en waterschappen. Met een gemeentelijke regeling (verordening) kan dit aangevuld worden.

2.3 Het tegengaan van verdroging is een ambitie uit het Klimaatbeleid
De verordening is ook een uitwerking van één van de ambities uit het Klimaatadaptatieplan. Dit plan is in februari door uw raad vastgesteld. Specifiek gaat het om het beperken van negatieve effecten van droge periodes en het realiseren van "klimaatadaptieve nieuwbouw". De nu voorliggende verordening, inclusief bergingseis wordt bij de actiepunten expliciet benoemd (actiepunt 2).

2.4 Dit gaat een onbedoeld effect van de Keur tegen
De Keur van de Brabantse waterschappen eist dat bij uitbreiding van het verharde oppervlak met 500 m2 of meer er een compenserende waterberging wordt aangelegd. De regel beperkt zich echter tot individuele gevallen. In de praktijk kan het dus voorkomen dat in een straat meerdere gebouwen, kleiner dan 500 m2 individueel worden vergund en opgericht, maar waardoor in totaal meer dan 500 m2 verharding tot stand komt. Het extra verharde oppervlak kan dan zorgen voor wateroverlast wat voor ons als gemeente vrijwel niet oplosbaar is. Door ook voor de individuele gevallen een berging te verlangen kan deze situatie worden voorkomen.

2.5 Dit draagt bij aan het verwezenlijken van de ambitie van het waterschap
Het waterschap de Dommel heeft haar beleid vastgelegd in het Waterbeheerprogramma 2023-2027. Onze verordening sluit duidelijk aan op dit beleid omdat de infiltratie van water in de bodem bij draagt aan het bestrijden van verdroging. Een wellicht minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk effect van de infiltratie betreft de belasting van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Al het afvalwater in onze gemeente wordt afgevoerd naar de RWZI in Eindhoven. Het grootste deel van de riolering in onze gemeente is een gemengd stelsel. Dat betekent dat naast het afvalwater ook regenwater naar de RWZI wordt afgevoerd. De capaciteit van de RWZI Eindhoven is vrijwel volledig benut. Het schoonmaken van rioolwater is betrekkelijk duur. Het schoonmaken van regenwater is onnodig en leidt enkel tot onnodige kosten die de burgers voelen in de lastendruk. De ambitie van Waterschap de Dommel is dat er in 2027 ten opzichte van nu 15% minder regenwater naar de zuivering komt en in 2050 zelfs 50% minder. Aangezien op de RWZI de afvalwaterstromen vanuit verschillende gemeenten bij elkaar komen, is het van belang dat al die gemeenten zich inspannen om de hoeveelheid regenwater in het afvalwater te reduceren. Wij dragen hier overigens al veel langer aan bij door het gemengde stelsel in de loop van de jaren om te bouwen naar een gescheiden stelsel waarbij het regenwater zo veel mogelijk lokaal wordt verwerkt. En in nieuwe wijken zoals Luchen wordt vanaf het begin een gescheiden rioolsysteem aangelegd.

Kanttekeningen
2.1. Er moet maatwerk mogelijk zijn
Het afkoppelen, bergen, of infiltreren van regenwater is niet altijd mogelijk en soms zelfs niet wenselijk. Voor dit soort situaties zijn uitzonderingen geregeld in de nieuwe verordening. In dat geval

gaan we met de initiatiefnemers van bouwplannen aan tafel zodat we samen kunnen zoeken naar een maatwerk oplossing.

2.2. Dit kan leiden tot hogere bouwkosten
Men moet voor ogen houden dat het gaat om nieuwbouw- en uitbreidingssituaties. En dan ook nog in die gevallen waarin men het regenwater wil lozen op gemeentelijke riolering. Dit laatste blijft mogelijk. Maar met dien verstande dat er een soort buffer tussen wordt geplaatst. Een zekere hoeveelheid regenwater moet op eigen terrein worden verwerkt, het meerdere mag gewoon worden geloosd op de riolering. Als men het zó ontwerpt dat het regenwater niet op de riolering wordt geloosd is de aanleg van een buffervoorziening niet nodig.

In gebieden die volledig nieuw worden ingericht, zoals Luchen, maar ook bij binnenstedelijke herontwikkelingen, hebben we de kans om de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten. De voorzieningen in het openbare gebied worden dan dusdanig ontworpen dat regenwateroverlast én verdroging effectief worden tegen gegaan. De aanleg van regenwaterbuffers op particulier terrein is dan niet noodzakelijk. Dit is een situatie waarin ons college een maatwerkvoorschrift kan stellen (artikel 2.2).

De aanleg van een bergingsvoorziening brengt natuurlijk kosten met zich mee. Bij de uitvoering van onze subsidieregeling afkoppelen hebben we daar enig inzicht in verkregen. Dit betrof dan bestaande situaties die werden omgebouwd. Met de aanleg van een berging van 50 mm in een bestaande stedelijke omgeving was meestal een bedrag van een paar duizend euro gemoeid. Daarom verwachten we dat, afgezet tegen de gehele bouwsom van een nieuwe woning, de meerkosten te overzien zullen zijn.

2.3 Een hoge grondwaterstand is niet overal wenselijk
De grootschalige infiltratie van regenwater zal op termijn leiden tot hogere grondwaterstanden. In sommige gebieden kan dit leiden tot problemen. Maar mochten zich problemen voordoen in verband met de grondwaterstand dan zal de gemeente, binnen de grenzen van doelmatigheid, maatregelen treffen om deze gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Dit is vastgelegd in de Waterwet.

Wat gaan we daarvoor doen
Inhoudelijk algemeen
Bij nieuwe woningen en verhardingen moet een regenwaterberging worden aangelegd. Deze berging vangt de eerste 60 mm regenval op (60 liter water per m2 verharding). De berging dient in principe op eigen terrein te worden aangelegd. Het opgevangen water moet ter plekke worden benut en/of geïnfiltreerd in de bodem. Als er meer dan 60 liter per m2 regen valt, kan dat meerdere op het gemeentelijk riool of op watergangen worden afgevoerd. Het water mag ook via maaiveld op gemeentelijk terrein worden geloosd, maar daar moet dan wel toestemming voor worden gevraagd. Er is geen verplichting om het water te benutten voor gebruik in huis (bijvoorbeeld om het toilet door te spoelen).

Wanneer is dit van toepassing?
De verplichting geldt alleen bij nieuwbouw, uitbouw en herbouw van panden. Het gaat om verhard oppervlak waarvan de perceeleigenaar het regenwater wat van daar tot afstroming komt op de gemeentelijke riolering wil afvoeren.

Wanneer is dit niet van toepassing?
- Bij bestaande woningen. Hier verandert er niets.
- De regels gelden niet in die gebieden die zijn aangegeven op een kaartje wat bij de verordening hoort. Op sommige plaatsen in de gemeente is de bebouwingsdichtheid namelijk zo groot dat het niet mogelijk is om regenwaterberging aan te leggen op eigen terrein. Dit is bijvoorbeeld het geval in de centra van Geldrop en Mierlo.
- Als de grondwaterstand in een gebied in de regel zeer hoog is, is infiltratie moeilijk. Per geval wordt dan bekeken of er met een maatwerkvoorschrift kan worden afgeweken van de verordening.
- In gevallen waarin het college als zodanig beslist met een maatwerkvoorschrift.

Waarom 60 liter per m2?
Dit sluit aan op de voorschriften van de waterschappen (Keur). Daarin wordt een berging van 60 liter per m2 geëist vanaf 500 m2 nieuw verhard oppervlak.

Wat telt mee als verhard oppervlak?
Sommige verharde oppervlakken hoeft de aanvrager niet mee te rekenen, andere juist weer wel. Oppervlak wat wel mee moet worden genomen in de berekening:
- Het dakvlak van de woning en eventuele aanbouw, garage.
- Een verharding (bijvoorbeeld inrit) waar vanaf het regenwater afvloeit naar openbaar gebied en daar in de gemeentelijke riolering loopt.

Oppervlak wat niet mee hoeft te worden genomen in de berekening:
- Verharde vlakken waarvan kan worden aangetoond dat het daar van afstromende regenwater redelijkerwijs niet in de gemeentelijke riolering zal afvloeien. Bijvoorbeeld kleine bestratingen in de tuin of een verhard terras, zonder een afvoerputje, waarvan het water in de tuin afvloeit.
- Verharde vlakken met een oppervlak kleiner dan 10 m2.
- Kunstgrasvelden met een waterdoorlatende onderlaag.

Hoe kan de regenwaterberging eruitzien?
Hoe de berging gerealiseerd wordt staat volkomen vrij. Dit kan bijvoorbeeld een vijver in de tuin zijn, een ondergrondse infiltratievoorziening, een groen dak, een grote regenton of een combinatie van voorzieningen. Uiteraard hoort de berging veilig te zijn en geen overlast voor de omgeving te veroorzaken. De eigenaar blijft zelf verantwoordelijk voor het ontwerp, de aanleg, het beheer en het goed functioneren van de voorziening op lange termijn.

Hoe zit het met de Omgevingswet?
Als de Omgevingswet op 1 januari in werking treedt, heeft iedere gemeente direct een omgevingsplan van rechtswege. Dit omgevingsplan bestaat uit een tijdelijk deel en een nieuw deel. De Invoeringswet geeft aan welke besluiten en verordeningen in het tijdelijk deel een plaats krijgen (artikel 4.6). De

verordening Waterberging is een verordening als bedoeld in artikel 10.32a van de Wet milieubeheer en krijgt daarom op grond van de Invoeringswet Omgevingswet een plaats in het tijdelijke deel.

Communicatie
Diegenen die een visie kenbaar hebben gemaakt hebben een exemplaar van de inspraak-c.q. consultatienotitie ontvangen.

Na vaststelling van de verordening door de raad worden het besluit en de verordening gepubliceerd via de gebruikelijke kanalen. Vanwege de juridische grondslag van de verordening wordt het gepubliceerd op de door de Rijksoverheid voorgeschreven websites. Daarnaast wordt een persbericht gemaakt waarin de uitleg van de verordening voor de inwoners wordt beschreven. Op die manier informeren we de inwoners in het algemeen.

Wat mag het kosten
De financiële gevolgen zullen zich op langere termijn openbaren. Wij hoeven als gemeente uiteindelijk minder te investeren in voorzieningen om wateroverlast tegen te gaan en ons groenareaal zal langere levensduur kennen. Want op lange termijn zal op een veel grotere schaal dan nu regenwater worden geborgen en geïnfiltreerd in de bodem. Hierdoor wordt het gemeentelijk riool ontlast. Dit vermindert de kans op schade aan particuliere en gemeentelijke eigendommen bij hevige regenval. Het gaat ook schade aan vegetatie door droogte tegen, omdat de infiltratie een positieve invloed heeft op de grondwaterstand. Genoemde effecten treden natuurlijk al na realisatie van de eerste berging op maar worden pas op langere termijn goed zichtbaar.

Duurzaamheid
De voorkeursstrategie conform het beleid (GRP) over hemelwater is de trits vasthouden - bergen/infiltreren - afvoeren. De trits betekent dat we in eerste instantie trachten om het regenwater vast te houden en te gebruiken in het gebied waar het valt. Als het mogelijk is infiltreren we het in de bodem en pas wanneer ook dat niet mogelijk is dan voeren we het vertraagd af. De te nemen maatregelen zijn er dus op gericht om het water vast te houden in het gebied waar het als neerslag valt. Daarmee wordt overlast en schade door een tekort aan grondwater zoveel mogelijk voorkomen. Het is immers niet nodig dat schoon hemelwater wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie om vervolgens daar gezuiverd te worden. Met de verordening stimuleren we het duurzaam omgaan met regenwater door inwoners en bedrijven.

Burgerparticipatie
In het afgelopen jaar heeft de ontwerpverordening 2 maal ter inzage gelegen. Met name de eerste consultatieronde was aanleiding om de ontwerpverordening aan te passen. Zie overigens bij de Argumenten onder punt 1.1.

Evaluatie
Bij een toekomstige evaluatie van het Omgevingsplan zullen ook de regels uit de Verordening Waterberging worden meegenomen.

Bijlagen:
Onderdeel van besluit:
1. Verordening Waterberging bij nieuwbouw Geldrop-Mierlo 2023
2. Toelichting Verordening Waterberging bij nieuwbouw Geldrop-Mierlo 2023
3. Werkingsgebied infiltratie

Achtergrondinformatie:
- Consultatienotitie voor de ontwerpverordening Hemel- en Grondwater 2023
- Inspraaknotitie voor de ontwerpverordening Waterberging 2023

Geldrop, 17 oktober 2023

N.J.H. Scheltens
secretaris

J.C.J. van Bree
burgemeester